



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum**

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de**

**Antverpiæ, 1649**

§. 8. Hæc mulier modò deprehensa est. Quando minus adultera suspicatur, peccatum suum videbit productum in forum, quod ita Deus propalat, sicut bonorum virtutes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

indie ad mortem condemnandum? Quam sol-  
licitus quisque est, ne hoc sciat, quod perperam  
agit suis inimicus: etenim novit quod cum ad  
iudicem sit illic delatorus. Hunc saltem  
timeas inimicum, quia te spectat consecutum  
accusaturus.

§. 8. Hæc mulier modo deprehensa est.  
Quanto minus adultera suspicatur, pec-  
catorum suorum videbit productum in forum,  
quod ita Deus propalat, sicut honorum  
virtutes.

**L**icet hæc dicta placeant, plura tamen indi-  
casse credo Sapientem, & velle declarare,  
cum tamen sis inopudens, ut Deo debitam nõ  
habeas retere, tiam, ejulque retro dorsum abii-  
cias timorem ipse futurus sit qui te propalabit,  
ac si tunc modum, quò tua æquitas quam cre-  
debas incognitam, exponatur, ac totius orbis  
oculis clarior innotescat. *Lp. m. a. d. i. c. Quonia*  
*expellit à te timorem Dei, huiusmodi hominis ti-*  
*mor. & oculi hominum timentes illum. G. grecos*  
*habet. & oculi hominum timor ipsius. O peruersa*  
*impudens tam, ut oblatum tibi Dei timorem il-*  
*lum quasi nihil esset, ipse impenetrabilis reper-*  
*cutias, oculos tantum verearis hominum, quibus*  
*solummodo te queris abscondendum; In huius*  
*ergo supplicium decerneret Deus, ut dum scelus*  
*tuum arbitraris incognitum, teque securum in*  
*forum esse productum admiseris. Hinc in plateis*  
*ciuitatis vindicabitur. Hoc agit Deus viiq. eli-*  
*Eccl. 23. bi facillimum: quia, Oculi Domini multo plus*  
*lucidiiores sunt super solem.*

Disputat D. Aug. a. cuiusque Scholasticus, quod  
a. Lib. 4. similiter tractat D. Cyrillus b. cut scilicet gen-  
de ciuit e. tiles ad Deum recurrerint Apollinem, secreta &  
11. b. Lib. difficilia sciscitaturi: quinimò & vulgare est,  
6. de ado- dum hominem volumus significare, qui diffici-  
ratione in lia secretaque manifestat, dicimus Apollo est;  
Spiritu. Huius rationem assignat D. Aug. quia sub illo  
nomine Apollinis intelligebant solem, quem  
mundi vocabant oculum, quia omnia videt, illu-  
minat omnia, & quantumlibet obscurus & tene-  
brosus sit locus, si vel vicium tantum eò dirigat  
oculum, ac lucis sue radium, illum apertum  
reddit, clarum & omnium oculis patentissi-  
mum Noueris igitur, inquit Sapientis, clariiores  
& lucidiores esse Dei constitutidentis oculos qui  
patentius multo res detegat, eivbreiq. radios,

eadem splendoribus in obscura quaque, ut necum  
sint illi manifesta, sed & omnium oculis expo-  
nat publica. Hoc agit Dominus cum adulteris  
& libidinosis: cum enim querant illi tenebras,  
illisq. se putent securos, quò nec Dei maiesta-  
tem, nec spem eius presentiam, nec severam  
eius iustitiam audeant reformidant, ipse illos  
detegit, palamq. manifestat, & hoc eius præ-  
scriptum est, ut quò se credant esse tutiores, eo  
sint mundo notiores. Et hoc (inquit D. Chryf.  
exocadens illud Lucæ Nihil tam apertum quod  
nouerit, neque absconditum quod non scia-  
tur) ex iusto procedit Dei iudicio: flagita enim  
iustitia, ut detur vicinque quod suum est: quod  
si non fiat, sic iniuria iustitiæ. Iam declarauit  
D. Paulus, quid pii sanctisq. debeat operibus,  
quidq. peruersis. Dicitur gloriosissime Apostole,  
quid virtuti, quid virtutis operatio de iure de-  
beat: Honor & pax omni operanti bonum. Quid  
autem vitio, quid debeat iniquitati: iam illud  
exponit Sapientis: Super furem poenitentia & con-  
fessio. Hoc teste D. Paulo) spectat Deum ex eo  
quod iustus sit, Reddere unicuique secundum  
opera eius. Quocirca diuine statutum est iustitiæ  
quantumlibet incognita sit vitæ sanctitas, publi-  
ca fiat omnibusq. manifesta. Licet D. Paul. pri-  
mus eremi Cultor, incognito se concludat antro,  
quò pluribus annis nulli mortalium accessit,  
& Maria Egyptiaca, quò nec aves ipsæ conuo-  
larunt, & poenitens Magdalena, cauens à deli-  
tescens obscuriori, quam nullus hominum, mul-  
to tempore conspiceret, notum est quidquid  
egerint, & publice eorum acta circumferuntur.  
Hoc quomodo? Deo sic cuncta disponente.

Sic de sua sponsa sponsa decernit charissima  
cui primum ordinat, ut abscondita sit secreta,  
& conclusa, ne oculis pateat mortalium: unde  
sic ait: Hortus conclusus, soror mea sponsa, hortus  
conclusus. Bis ait, hortus conclusus: hoc enim ab  
illa expositum ut oculis abscondatur hominum.  
Habet hortus hic flores, habet arbores odoris  
suauissimi. *Cyricum nardo, nardus & crocus,*  
*sisstula, & cynamomum cum vniuersis lignis*  
*Libani. Vult autem hac omnia fiat conclusa*  
*non taliter qualiter, sed striatè, hoc namq.*  
*indicat dum bis idem repetit: Hortus con-*  
*clusus, soror mea sponsa, hortus conclusus:*  
*ita ut si possibile sit, nec quisquam*  
*illum intueatur. Quid hoc? quod Chri-*  
*stus à suis requisit, ut suarum o-*  
*pera virtutum ab oculis mortalium abs-*  
*condant: hæc de causa to res inungit:*

**I.** Deus a-  
dalteri  
peccata  
reuelat.  
**II.** Ita & bo-  
norum  
virtutes.

Rrrrr Claude

*Claude ostium, ne videaris ab hominibus. Sic opus tuum in abscondito &c.* Quid hoc Domine: virtuti debetur honor, & eo ipso, quod sponsa tua virtutibus, operibusq; heroicis sancta comédatur, iustum est, ut honoretur, nec honorari potest, nisi illa mortalibus innotescant. Non hoc te molestat, inquit Deus, omnia namque in lucem proferam, meosque mittam ventos, austrum & aquilonem, qui flores & arbores persilent, quibus illorum odor ad nares omnium perveniat gratissimus. *Surge Aquilo, & veni Aufer, perfla hortum meum, & suant aromata illius.* Deus est, qui ventos suscitavit, illo namque florum odorem hominum naribus deferunt acceptissimum; Deus est, qui media disponit ut nescias, quomodo, & quomodo non, quæve ratione secretissima Sanctorum operum manifesta cognoscantur.

Ventorum impetus, eorumque curis quiddam est, quod recte Christo, nescias, quis excitet, nec quod vadat, nec unde veniat, quod d. ignoras quomodo, & quomodo non, corporis castigaciones abditissimæ detegantur: quales fuerunt S. P. N. Dominici, & inlyei D. Vincentij Ferrarij: & occultissimæ eleemosynæ ipsi etiam mediis noctis tenebris erogare: quales novimus fuisse D. Nicolai, Orationes & contemplationes in montibus maxime solitariis, quales suspicimus Seraphici P. S. Francisci in monte Alvernia, leivonia monachorum in secretissimis Egypti solitudinibus: quales agooscimus D. Antonij: ex iusto etenim Dei prescripto dicit D. Paulus, *Reddet unusquisque se eundem operæ eius.* Sicut autem operibus bonis & virtuti debetur honor, sic & peccato dedecus, ignominia, confusio. Hac de causa inquit D. Chrysostr. Jex instricta tenetur Deus, ut pote istius procurare, ut sciantur & in publicum peccata veniant, quantumlibet illa coneris abscondere.

Hoc ipse, ut certam regulam maledicto prescripsit Caino dum intus agitabat, & fratris sui eadem meditabatur, illum adeo secretam fore presumens, ut ipsum quoque Deum latere posse arbitrassetur, Attamen prævenit illum Deus, aitque: *Vide Cain quid agas: Nonne si bene geris, recipies; sin autem male, statim in foribus peccatum aderit?* Attende Cain, & hoc tibi firmiter persuade, quod si bene egeris tuum te manet præmium, honor, consolatio: porro si peccaveris, licet in abditissimo mundi totius angulo, mox ad portam peccatum evolabit, *in foribus peccatum aderit,* quod d. omnes illud agnoscent, & continuo

ita transeuntium patebit aspectus sicut illud, quod statim, teneque ad domus tue portam. Considera charissime, quod tibi Dominus dicat, perpende, o Domine, quid tibi prædictus ille significet qui mentiri non potest, quod si peccatum illud patrueris, ad quod tua te pellic voluptas, carnisque sensualitas, *Statim in foribus peccatum aderit.* Quis illud ad ostium proferet? quis oculis exponet contuendum? Deus (inquit D. Chrysostr.) quando deest alius, qui, quod iustum est, perficiat.

Præclara sunt, attamen inficilia verba Baldad Schites amici quondam Iob, & principis potentissimi, quibus finitrostro exponit nebolum, eventus quibus suis in sceleribus opprimuntur. *Habitent in tabernaculo illius sceleris, quibus est aspergatur in tabernaculo eius sulphur.* Nostin quid agat peccator? Ingressum de liberum, in animæ suæ tabernaculum locis eius, qui non est, & tabernaculum eius sulphure aspergetur foeditissimo. Metaphorica sunt hæc & præclara hieroglyphica. In S. Scriptura per illam qui esse non habet, tabernaculum intelligitur, ita declarat piissima Ekther in illa sua oratione, quæ Deum deprecatur, ne permitteret ut demones populam suam sibi subiugaret Iudaicum. *Ne tradas sceptrum tuum his, qui non sunt.* Et dicitur quod esse non habeat: sicut de viro dicimus nobili diuite, bene sano, qui hæc omnia sua infelix perdidit inertia, modo inops omnia abiectus & ad infimam reiectus servitutem. Talis nunc esse non habet. Ille igitur qui nec esse habet nec dignitatem, multos habet sibi socios: quales illi: Pæna, dolores, tremores, cordis remorsus acerbissimi. Intraente diabolo per peccatum in animam, cum illo pariter ista in illam ingrediuntur, ita ut tabernaculum sit & habitatio eius, suorumque omnium sociorum, ut diximus Dominicæ præteritiæ, unde sequitur eam continuo tumultibus, suspensionibus, angustis terroribusq; agitari. Quam anxiam viuit mulier, quæ cordis hospitio alit diabolum, & viro suo lædifraga molitur in sidias? Quam sollicita: quam timida, quam circumspecta? quam excitata? quam trepida hoc illicq; discorrit? & quam anxiam vivis hominum miserrime quælo locum in animo celsi: si diabolo, studeas id obtinere, quod tibi commode esse videbatur? quæ per totam noctem inquietus? quam plenus suspitionibus eius, quod tibi vel post vel ante posset venire? Sed nec his satis, Tuam expletò Domine, volup-

Cant. 4. 29.

Joan. 1. 2.

19.

III.

Cain peccatum in foribus

aderat.

Gen. 4. 7.

V. Peccatum in foribus...

Esph. 11.

VI. Peccatum...

voluptatem, da locum illi, quocum tam secreto conuenisset verumtamen hoc tibi persuade, quod graueolens ac immundum aspersisti sulphur in anima tuae cubiculo, tuoque persona. *Aspergitur in tabernaculo eius sulphur.* Quam congrua comparatio. Nullus est odor sulphure graueolentior, deinde adeo penetrans est, vt quantumlibet illum coneris abscondere, illico suffusus extendatur. Sulphuratum, quod noctibus, accendis candelam, subito totum implet pesti fero fœtore cubiculum, qui cunctorum nares inficiat.

Agit diuinus sponsus de sponsa sua charissima, eiusque virtutum miranda considerat opera quæ a ratione totam se illis exercendis, impendat de virtute ad virtutem discurrat, inueniens, mortificatione, precibus contemplatione & patientia secula proficiat atque. *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatis myrrha & thuris & vniuersi pulueris pigmentarij.* Hoc est (interprete D. Greg. Nyss.) Quæ est ista, quæ de virtute proficit in virtutem, & de vna transcendit ad aliam, quæ quasi gradus sunt eminens illius scilicet, quæ corli verticem, contingit virgulæ sumi comparata. Ex aromatis myrrha & thuris & vniuersi pulueris pigmentarij. Nemo dubitat, quin ex hoc elego de diuersis aromatis collecto somus ascendat, quod nullus gratior naribus, illud accedat mediis licet noctibus, & te ipsi cubiculo obeludas obscurissimo, & domus tuæ secretissimo, per rimas odor evaporatur, & quaqua uersum te nesciente diffunditur. Hoc viro meritis insigni, vt diximus, contingit. Hinc ex opposito, peruersi consideres animam, impudicam nepe pellicem, quæ hinc fraagere statuit inhonesta coniugi: hæc sulphur est, igne concupiscentiæ, ac amoris carnalis flagrantissima: quæ credis illa somum exarabit: quantumlibet, illi studueris abscondere, confessim nares implebit omnibus, & fœtor percipietur non tolerabilis. Et quis precor illum manifestabit? Attendit quod hic verbo dicatur impersonali, *Aspergitur* quæ, d. ne quempiam quæras in particulari, quia dum de seis a quo aut quomodo, facinus tuum mirabile publicatur: illud etenim, & hic & alter, & qui illac transfuit, & qui vidit & de quo minus suspicabar, olfecerit. Hoc agit Deus quod iustum est, & peccato quod somum est certissime tribuit.

Admiror Abalensem virum in litteris versatissimum, omnibusque vt talem notissimum curiose inquirentem, vnde in publicum venerit patrum quomodo tum a David adulterium. Nulla hic occurrit

difficultas, nisi quod illud tam secreto conatus fuerit committere, vt soli Deo crederet esse cognitum. Ita quidam illud explicant, *Tibi soli peccavi*. Quis illud igitur produxit in lucem? Mea quidem sententia facile est hoc inuenire, quoniam primo quid interuenerunt famuli, ministri, nuntij ita textus eloquitur, *Missis itaque David nuntijs tuis eam.* Quod intelligendum est, quod plures illi nuntios ac legatos miserit quia tui ex parte sua, tam illius, quod mulier esset nobilior, suas habuit vicissim negotiorum illud legationes (a) proinde ad minus nouerat illud famulus, vel aulae cubicularius, Deinde litteras dat David ad Ioab, vt mortem Vrae disponat sub prætextu legiones ordinandi, ipsi in fronte principium fortissimis opponat inimicis. Quid, quod in palatio propalam est pedissequus & in exercitu militibus visne hoc lateat absconditum? Optime ite diximus capitis vertiginem sapere, opinari te, si vel famula vel amica, vel pedissequus sciat, fore omnibus incognitum.

derecram  
Luc. 2. 13  
Reg. 4. 7.  
Psal. 50. 6  
2 Reg. 12.  
12.

(a)  
Tuus sum  
dares y  
tomares.

Epist. 47.  
De vitam.  
do. suspen.  
do contu.  
beruio.

VII.  
Serui peccata publicant.

D. HIER.  
Epist. 47.  
Tom. 1.

placiu

17.  
peccati  
sulphur  
consp  
ante.  
ph. 11.

V.  
Virtutes  
virgule  
sumi aro  
maticæ.  
Cant. 3. 6

VI.  
Peccati  
David  
quomodo

li 23 plateis civitatis vindicabitur, &c. Et ubi non speravit, apprehenditur. Sciat igitur adulter, sciat adultera, quod in poenam & iustam criminis sui vindictam equus hoc Deus disponit, ut id quod abscondit patrabatur, ad forum deducatur, & inexpectatū ac maximē securū miscat, sibi cavetē apprehēdat. illi q. cōtingat quod huic in fama muliercule, quā inopina o flagrā in delicto & noctis cōtēctā tenebris, est i minus vereretur foras producit, voceque preconia cōclamer voverit. *Hæc mulier modo deprehēsa est in adulterio*

§. 9. In Adulterio. Adulterium cecitas est cordis, cuius Iob exponit supplicium, & patet in vxoribus David.

19 **A**dducunt mulierem Pharisei ad Christū, quam accusat: magister hæc mulier modo deprehensa est in adulterio: quam lex iudicat irrefragibiliter lapidibus obruendā, tu quid dicis? Grauia habemus argumēta, quibus criminis adulterij confirmemus enormitatem: at illud quantum sapio non innotū videtur quod illō Iudei Christū voluerint illaqueare: etenim arbitrabantur, licet in eo misericordiam ceteris caput extolleret, nō audeat tamē tale crimen absolvere res mōq. liberare. Nō vulgaria sunt q. ibi. Scriptura adulterij explicat gravitatē & vitia hanc studiosius atrederent, qui hodie vivunt: quia cum tāta sit huius peccati malitia, illud tāmen ad eō reddiderūt familiare, ut iam inter cōmuniōra ceasatur & quid dicam de illo proterva quidam se iactant audierūt, ut ait D. Aug. Audi

te sapientia & patientia speculum Iob. i. *deceptum est cor meum super muliere aliena. Et nā ostēdit disc. 9. amici insidiatus sum: scortū alterius sit vxor mea Iob 31. 9. Et super eam incurventur alij: hoc enim nefas est, & iniquitas maxima. Ignis enim est usque ad perditionē deorans. Et omnia era tūcās genuina. Cuncta perpēde verba. Si deceptū est cor meū super muliere aliena. Attēne diligēter, & evidēter cognosces, alienā sectari mulierem nō esse aliud quā quandā cordis tui cecitatē. Propē prodigiū est, videre virū cui cōiux sit instar Angeli venustissima, prudēs, pacata, mīda, quā in Dei servitio posse sanctē frui nullis tumultibus agitata, nullo si noie Deū offendēti turbatus, & neminē scandalizanc, opibus integris, pace servata, optima salute, mulierem tamen insequitur vāle, fordidam horrendā, malis execrabilem conditionibus, mille periculis, iniuriis, expensis & iactu-*

ris expositus: illam amat, quærit, blanditur, propriam autem odiū, expellit & execrat. Quid hoc rei? *Deceptum est cor meum.* Cordis est cecitas, quod diaboli traxit in laqueum: hæc enim agit, quem admodum comodus iugētiōis, & deceptor versipellis.

Huius describit fraudes, qui illum, ut Deus ipse collidē nouerat, viuis illum coloribus Iob proponēs in figura ceti horribilis sub cuius proprietatibus fraudes arteiq. nocendi nostri detigit inimici, quantum hæc vna dicitur: *Italium eius prunas ardere facit.* Illa vox *pruna* carbonē significat congestos & nigerrimos: illud autem verbum *ardere*, incendere significat & ipsos reddere splendidiōres. *Sicut* explicat in us, q. d. ex sufflans in carbonēs maxime sordidos, maxime nigros, hoc agit ut instar stellarū fulgere videatur. Sumitur à fabro ferrario metaphora, qui in fornacē carbonē cōgerit adeo nigros, ut neolum in se sint nigritē & se rāgēs cōinquinat solles artolū, statim excitat & hæc agit, ut carbonēs illi nigerrimi in rubinos mutati videantur splendidiōsimos, qui de se radios emittant ipsi sideribus lucidiōres hæc est illa ars nocendi diaboli quem Spiritus S. fabrum appellat *stantem in igne prunas.* Huius fabri stans sunt inuigilaciones callidæ suggestiones, persuasiones deceptorias, quibus quæ sunt extrinsecus horrida, & execrabilia, ita reddit formosa & desiderabilia, ut extrinsecus talia esse videantur.

Quærit D. Greg. Nil, qui fieri poterit, ut proptales nostri tantā sapientiā clari & terrenorum altissima cognitione praditi, profectum autem terræ fructuum, arborūq. eius credere poterint in pomo latere virtutem, quā diuinum illis esse tribueretur. Apprimē nouerant, quod sine vlla comparatione arbor illa esset ignobilior, non solum naturā suā humanā, quæ vita viciū rationali, sed etiam ipsarum naturā bestiarum, quæ nedom vivunt animā vegetatū, ut arbor, at insuper & sensitiua multo nobilior. Quæ igitur ratione, quod multis gradibus ipso homine est inferior, dare illi potest naturam diuinam ac superiorem mēte mireris inquit D. Greg. licet enim fructus ille terrensus esset, & pomum corporale, suarum statū suggestionū & versutiū fallax diabolus hoc ita splendidiōni reddidit, ita singulariter formosum ita del. stabili ter sapidiū ut hæc crediderint illud esse diuinum, & supra nobilitate, & proprietatibus vigere ita naturā

1. Adulterium est cecitas

Y V